

" YAKIN " entzako asmoak

Eskuen artean

daukagun aldizkari maite onen 7'gn. zenbakian, dei orokarra egiten zaio entzun eta erantzun nai duenari; eta geron iritzia motz-motza bada ere, gure kezutasuna nolabait leguntzeko naiez, emen fijoakizue, "YAKIN"lari yaukaloi, asmo txiki batzuek.

Goi-izarian ikusi nai izango genuke beti "YAKIN" aldizkaria. Eta ondo deritzaigu bertan aipatzen diran iru sailletan lanak erakustea: I.- "Teoloji-Filosofi-Sailla"; II.- "Kultura-Jakintza-Antze"; III.- "Elkar - izketa".

Ez gera sartuko, geron aldetik, lenengoan, ifundik ere gai ezpaikera; irugarrenaz ere ezer esan barik, bigarrenari buruz izango dira, gure gaurko lantxo onen bidea, agerrerazi nai ditugun iritziak.

Esandako zenbaki ortan, Aita Onaindia'k bere gutunaz idarokiten duenak ere zirikatzen gaitu, guziona dan kultura, Euskal-Kultura arazoan geron burua sarrerazteko.

Euskera gaizkatu nai dugu guziok; ontan beiñepain, bat gera; eta euskerarekin batera, gure euskal-gogoa ere. Bideak datoz gero ororen elburu ortaruntz joateko; eta bide oiek, ugari, geiegi apika, bakoitzak gurea dugu-ta. Dana dala, egokia beti, ahal izan ezkeru, guzienak ikusi ta aztertzea.

Euskeraren alde egiten ari dan lan guzia onuragarria da beti, lan-mota guziak ere supagarri izanik. Alaz ere, orain arte egindako lan guztiak, berez, alperrik edo dira elbururaino eltzeko; beren bidez eta neurrian berean burutu litezken beste eun bider aundiagoak, gogor egitean jarraiarren, besterik gabe, alperrik izango ditugu euskera eusteko.

Geron aburuz, euskera bizi, eda ta indartzeko, beste kultura-izkuntza guziak erabiltzen duten bidea bera eramatekoa dugu. Izkuntza guziak, bakoitzean ematen

dan irakaskintzan bertan, elikatzen dira, eta bide orren esker zabaltzen zaizkigu eta orrela gero ta indar aundia-
goz ikusten ditugu bizi.

Euskera; beste izkuntza bat izanik, bide ori bera
dugu berarentzako bearra. Euskera ama-baratzetan, lenengo
eskolan, bigarren irakaskintzan, Ikastola Nagusian eta
ikasi ta irakasteko izan ditezken toki guztietan. Alakotz,
euskal-irakaskintza osoa antolatzea zaigu bearra; antola-
tu ta ibiltzean jarri.

Amets utsa!, askoren aburuz. Nun orrelako irakas-
kintza antolatzeko ahalmenik? Eman dezagun orixe dela bi-
derik onena; erabiltzeko aukerarik espadugu... zertarako
ametsetan ari?

Ala ere, alan eta guztiz be, bide onena, bide
bearra, bide egokia izan ezkeru, naiz eta oraingoz, naiz
eta inoiz be, ibiltzen ikusteko ahalmenik euki bear espadugu
ere, bide ori ikusi, aztertu ta atontzea zaigu txit
bear-bearrezkoa.

Etze bat eraikitzeke, arkitektoa asten zaigu
bere asmoari buruzko planoak egiten; eta ez ori bakarrik,
ordea; etze orrek bear izango dituen gaiki ta zati ta a-
tal guziak nolakoak izango diran bearrak, eta dana zen-
batean lortu diteken ere, arreta aundienaz ikusi ta begi-
ratzen du orrelako lan bat egiteko abiatzen danean; eta
gero, zenbaki ta zertzelada guziekin, etxea eraiki nai
duenari aurkezten dizkio arkitektoak bere lanak.

Orren antzekoa izan bear geron lana ere, nere
ustez. Euskal-kultura guzia egin eta jakintza gaietan eus-
kera sartzeko, gure euskal-irakaskintza guziaren planoak
gertu bearditugu, egitarau orokar bat alik eta zabalena
atontzen. Eta bein egitaraua gerturik, asi gaitezen, bakoi-
tzean norberak izan dezaken ahalmenaren arauz ibiltzen.
Asi, beti, gure etxe berezi orren onarrietan; auek gogor
jarri-ta, beren gañean jasoko ditugu lendabiziko ormak,
lenengo bizitzararaño eltzeke asmoz; iradurik gabe, bigar-
renaruntz abiatzeko gero; eta goruntz beti, azkenengo te-
llak jarri arte.

Asi gaitzezan, bada, gure egitaraua izan liteken

ori nola marreztu dezakegun ikusten. Gaur gure Erri'ko irakaskintza guzia atontzea gure eskuetan izango balitz bezela, eta gure Erri au, izkuntzari buruz, nola dagoen erriz-erri zeatzez begiratzen. Eta bi elburu nagusi auekaurrean aukitzeko beti: I) Erri guzia Euskalerrri biurtzea, ots, "euskaldun-erri"; onela, era batez, euskera ta euskal-gogoa gaizkatu ta indartzeko. II) Biarko gure gizonak izango diran aurraen gerokoa.

Ba-daukagu gure lan-mayaren gañan gure Erri'a-ren lurtamu zabala; guzientzako irakaskintza antolatu bear dala-ta, lenengoz, bearrezkoa zaigun "muga" berezi bat lurtamu ortan marreztu bear; muga ortako alde batean, gure Erri'ko eskualde aundiena geratuko da ta, onen barnean, gure uri-buru aundienak ere; atal orri "erdaldun" izena jarriko diogu. Beste atala, trikiena, "euskaldun" izenaren ikurraz ezagutzeko.

Bi zati oien onmorioz, bearra zaigu irakaskintza osoa bi izkuntzetan, euskeraz eta erderaz antolatzea. Erderaz egitekoa errazena izango zaigu, onura gabe; gutxi gorabera, irakaskerak ahal den neurrian obeturik, oraintxe dagoena bera erabili ahal izango da, ikaskai gutxi batzuk gañeratzuz (eta beste batzuk kenduz, eiki); auetzek gutxienik gañeratzeko: Euskera, euskal-elertia, euskal-kondaira, euskal-lutelestia, euskal-eskubidea...; irakaskintza mail guztietan barna.

Euskeraz egitekoa izango da beti zaillago, naiz eta eskualde trikiagoan jartzekoa bada ere, naiz eta, lendabiziz, lenengo irakaskintzan ari bear izango badugu ere. Euskaldunentzat, euskera bidez erabiltzeko izango dugu; erdaldunentzat, galaz. Orra bereizitasuna.

Arreta aundia izan bear, ziñez, euskera bidez erabiltzeko; era orokarrean beñepein iñciz erabili ezpaita. Orrengaitik dagokigu, alik eta geyen, gure lan-sorosa zedarritzea. Orixe dala-ta, "ama-baratza" etan eta "lenengo eskolan" mugatu bear dugu, lenengo aldian, gure landa.

"Ama-baratz" etako bearra ez da oso zaila izango betetzea: abestiak, otoitzak, izkiak, zenbaki batzuek... "Lenengo eskola" koa dugu gure lendabiziko korapilloa;

eta auxe zernola dan onela esan dezakegu labur: Lenengo eskoletako gaiak euskeraz irakatsi ta ikastea.

Onezkero laukitua izango genuke len esan dugun gure Erri'ko lurtamua, erderaz eta euskerazko laukietan, bakoitzean bidezkoak izango diran beste marrezkiak egiteko.

Len bezela, orain ere, erraz izango zaigu marrezki oiek erdal-laukietan egitea. Euskerazkoetan gure luma jartzera goazenean, ona aurkitzen dugun lenengo oztopoa: lenango eskolako gaiak, bataz beste, berdin izkuntza guztietan. Euskeraz ematekoak, beraz, oietrek berak. Baña nun ditugu gai oietaz egindako euskal-liburu egokiak aski?

Ez dugu esango bat ere ez dagoela. 1958'garren-go "Euzko-Gogoa" k atera zuen bere lenengo zenbakian Bilbao'tar Yon jaunak, orain arte irakaskintzari buruz argitaratu diran liburu ta lanen berri zeatza ematen zigun. Beraz lan guzti oiek begien aurrean eukitzeko, mota onen beste edozein lan berriaren laguntza izan ditezten.

Esan ere, gutziago esan dugu, egindako lan oiek txarrak diranik; ez eta erabiltzeko egokiak ere ez dirala. Baña ba edo dute lan guzti oiek, ororena dan koska bat; erabillitako gai guztietan, idazle bakoitzak bereab, bere kabuz eta bere iritziz ari izan da, uste dugunez. Onela ez dugu, ez eta gai bakoitzean ere, izari batean bederen, bearra zaigun mail neurri-batasuna. Eta orra zergatik ez ditugun oso egokiak lendik egiñak ditugun erak.

Gai bakoitzerako, geron gardiz, oso bearra zaigu neurri-batasuna edo yardun-batasuna eukitzea. Batasun au, iru gauza auetarako zuzendua izan bear: Teknika-itzak (itz berri, geyenak), esakun bereziak eta euskal-kultura osoari buruzko norabidea. Egiatzko onura mardula izan ahal dezakegun, iru arpegi oiek, gai guztietan eta bakoitzean, kontuan ertsiki izateko.

Len esan dugunez, orain arte argitaratu dana ikusi ta aztertu egin bear; bertan, guzia ezpada ere, asko izango baita ontzat artzeko edo bideak argitzeko. Mende ontakoa batez ere, eta ertsiki "Eusko-Ikaskuntza" k, Oñati'n eta 1918'garren urtean izandako bere lenengo ba-

tzarrean asi, ta beste batzar eta beste egipenetan barna, burututako lan aundi ta egokiak be. Breziki Olabide Aita^{ren} iritzi ta lanak ere ikusi, astertu ta ikastekoak ditugu, trik egoki bearrak oso.

Gaiak beren garrantziarekiko mailletan jarri bear, urrenez-urren, eta egokiena izango danaz asteko; eta bat, bi edo iru izkelgietan argitaratzeko, beti alik eta gutxienetan gure ustez; ontan ere batasunari buruz jötzeko asmoz.

Beraz, gai bakoitzean irakasi ta ikasteko liburu bat egin baño lenago, egoki ta bearrezko "teknika-itzak" eta "esakun bereziak" aukeratzea; onenak, egokienak, eta idazle ta izkelgi guzientzako berberak izateko. Eta bein oien bilduma berezia buruturik, gai bakoitzerako ba., orduan liburua egiteko.

Gai guztietarako zaizkigu bearrak, beren bilduma bereziak. Eta eziña edo, gison batek bakarrik, lan aundi guzti ori burutzea. Noraezekoa zaigu, orrengatik, guzien laguntza alkartzea, eta alkartze ortarako bide erroa be aurkitzea.

Alkartze ortan, euskal-jakitunak, euskal-idazleak eta euskal-irakasleak sartzeko diña. Lenengo ta bigarrehak ba-dute beren alkartzeko bazkuna, "Euskal-Idazleen Alkartasuna", ain zuzen Arantzazuⁿ bertan 1956^{garrenean} jaioa. Oso egokia izango litzake, eskierki, euskal-irakasleak ere beste orrenbeste antolatzea, bazkun mardul bat eratzeko naikoak baitira.

Arantzazuⁿ ere, esandako urtean bertan, Euskaltzaindi^k antolatutako batzarrean agertutako asmoai buruz, kultura-sailletako itz bereziak eratzeko norabide eman zuen gure izkuntzaren zaindari nagusienak: "bai itzez, bai izkribuz, euskeraz erabiltzeko, erderara jo gabe, naiz ta nekegarriago izan".

Bi urrats, alakotz, gai bakoitzerako liburuak egiteko: 1^{goa}, teknika-itz eta esakun berezien bilduma atontzea; eta auxe oñarritzat arturik, 2^{na}, liburua idaztea.

Nola, baña? Beste biderik ohea agertzen ezpada, guzientzako antolatu ditezken batzaldiena egoki, apika. Gaiez-gai, ta bakoitzerako epai-mai berezi ta onak jarririk. Batzaldi bakoitzerako ere sari garrantzitsuak eskeiñiaz.

Teknika-itx bildumak bearrak ditugu: Irakaskintza gai guzietarako; lanbide orotarako; erti ta kulturazko mota danetarako; banaketarako; zuzentzari buruzko guzitarako; jolas eta kiroleterako... Itz batez, biziarekiko den guzirako. Eta gai bakoitzerako esakun berezienak ere.

Gai eta mota guzti oietatik, lenengo irakaskintzari dagokiona dugu, gure ustez, lenengo ta barrena; onen ondoren, irakaskintzaren beste mailletakoa, lanbideetakoa eta abar.

Noski, gure euskal-kultura guztia, ez da orrekin amaituko; nork jarri, izan ditekene bere edatzeari mugariki!

Alaz ere, bearrezkoa zaigu gure etxea oñarritik egiten astea, ahal dezakegun goieraño eltzeko. Ez dugu aitzu bear, Erri baten kultura guziaren giltzarria, bere irakaskintza dugula, lenengo eskolan bereziki asten dana. Ortik dagokigu asi, beraz, benetako uzta ederra noizpait gure sorterriak bildu ahal dezaken.

Ona emen, azkenez, orrela lortu genezaken alburu bikaña: Euskeraren bidez ikas dezaken jakintza guzia bereganatuko duen euskalduna, EUSKALDUN OSOA; iñoiz gure Erri'aren kondairan izan ez dana; eta bera lortuarren, gogo ta biotzez egiñal guztiak betetzeko gerturik egon bear dugu. Gure euskera ta gure Erri'aren gogoa gaizkatu ta eusteko, zabaldu ta indartzeko, ibilli bear dugun bidean barna jotzeko, orixe egokiena dalako.

Guziona dan lan aundia, aurrean burutzeko luguna; ezin ote oraintxe bertan nunbaitetik asi? Onak izango al gera bearra zaiguna betetzeko?

"YAKIN" en II) Saillaren barnean, egoki ez, ausaz, "Euskal-Pedagogia" izenez, beste sailtxo bat idekitzea?

Urrestarazu'tar Andoni

" UMANDI "

" YAKIN " erako

Bolivia'n naiz. Beni aldean.

Bero ikaragarria da. Eltxoak ondo astindu naute gaur.

Gaueroko errosario eta abestiak bukatu eta eleizatxoa itxi ondoren, erria lotaratu da. Ba-noa nere gelara. Indio batek, burua ondo makurtuaz, eskeintzen dit illeroko korreoa. Nere gelan argizaria pistu det eta, ene bada... nere begiak "YAKIN" topatzen dute. Zenhaki bakarra.

Gau ontan ez det lo askorik egin. Patxaran irakurri det guztia. Eltxoak ere, pakean utzi nautela deza-ket.

Ekarri asko!

Arantzazu'ko mixiolari bat

